

Zasada współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w nowych programach EFS (2007-2013)

Ramy programowania

*Raport grupy roboczej ad hoc państw członkowskich
ds. współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej*

Instytucje Zarządzające EQUAL
z Belgii (NI), Republiki Czeskiej, Finlandii, Hiszpanii, Polski, Szwecji, Wielkiej Brytanii i Włoch

Czerwiec 2006

Preambuła

W okresie 2007-2013 Europejski Fundusz Społeczny (EFS) będzie wspierał działania ponadnarodowe i międzyregionalne we wszystkich państwach członkowskich. Państwa członkowskie w ramach własnego programowania ustalą, co, dlaczego, w jaki sposób i kiedy wymiar ponadnarodowy i międzyregionalny zostanie włączony do podejścia i projektu, struktur i procedur wdrażania oraz systemów monitoringu i oceny programów operacyjnych EFS.

Dostrzegając korzyści płynące z wzajemnego uczenia się, urzędnicy państwowi uczestniczący w zarządzaniu Inicjatywą Wspólnotową EQUAL oraz w planowaniu programów EFS na okres 2007-2013 postanowili w lipcu 2005 r. powołać **grupę roboczą państw członkowskich ds. współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej**. Grupa robocza stanowi platformę, w ramach której państwa członkowskie mogą dzielić się doświadczeniami zobecnego okresu, zwłaszcza nabytymi w związku z programem EQUAL, jak również wymieniać się pomysłami i planami w zakresie jak najlepszego wykorzystywania EFS w sposób przynoszący korzyści ze współpracy ponadnarodowej oraz zapewniający możliwość wzajemnego uczenia się.

Niniejszy dokument to efekt pracy tej grupy roboczej, w skład której weszli przedstawiciele niderlandzkojęzycznej części Belgii, Republiki Czeskiej, Finlandii, Hiszpanii, Polski, Szwecji, Wielkiej Brytanii i Włoch (*patrz załącznik 6*). Podsumowanie wniosków grupy roboczej zaprezentowane zostało na posiedzeniu Komitetu EFS w Brukseli w dniu 23 września 2005 r., a następnie zostało poszerzone i poparte dowodami podczas seminarium z udziałem ponad 100 przedstawicieli państw członkowskich, które odbyło się w dniu 8 grudnia 2005 r.

Status i cel niniejszego raportu

Celem niniejszego raportu jest pomoc państwom członkowskim w programowaniu postanowień mających na celu wspieranie współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w programach EFS oraz pokazanie sposobów maksymalizowania wartości dodanej. Odzwierciedla on doświadczenia przeszłych i obecnych interwencji EFS, które wyraźnie potwierdzają pogląd, iż wymiar ponadnarodowy zapewnia wartość dodaną do wyników działań.

Niniejszy raport przedstawia dobre praktyki i doświadczenia związane z promowaniem współpracy ponadnarodowej oraz praktyczne wnioski i wskazówki dla państw członkowskich. Opiera się on na krytycznym przeglądzie doświadczeń zdobytych podczas zarządzania programami EQUAL oraz **przedstawia doświadczenia i opinie grupy roboczej ds. współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej**.

- **Pierwsza część** dokumentu skupia się na znaczeniu współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej oraz na korzyściach, jakie można osiągnąć dzięki włączeniu takiej współpracy do programów EFS. Część ta może być szczególnie interesująca dla **tych osób i instytucji** z państw członkowskich, **odpowiedzialnych za strategię i priorytety EFS** oraz ich spójność ze zreformowanym procesem lizbońskim i priorytetami strategicznych wytycznych Wspólnoty dotyczących spójności.
- **Druga część** ma być pomocą dla osób, do obowiązków których należy **sporządzanie dokumentów programowych**, a następnie zapewnianie dobrego zarządzania programami w zakresie ich wdrażania, monitorowania i oceny. W części tej określono opcje wdrażania na poziomie programu operacyjnego oraz wyszczególniono przepisy wykonawcze o kluczowym znaczeniu dla jego powodzenia.
- W **załączniku 1** przedstawiono pokrótce, w formie **list kontrolnych** pozwalających ocenić, w jakim stopniu współpraca ponadnarodowa i międzyregionalna została włączona do nowego programu EFS. Dokument zawiera trzy listy kontrolne: pierwsza dotyczy oceny ex-ante, druga Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, a trzecia programów operacyjnych.
- Załączniki 2-5 zawierają krótkie **przykłady różnego rodzaju współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej i na różnych poziomach**.
- W załączniku 6 opisano pracę grupy roboczej, która sporządziła niniejszy dokument.

Uzasadnienie działania – szersze spojrzenie

Współpraca przekraczająca ustanowione granice – organizacyjne, państwowe czy regionalne – od kilku stuleci jest sposobem zdobywania dostępu do informacji i nowych idei, sposobem stymulowania i wspierania innowacyjności oraz uzyskiwania umiejętności i środków służących usprawnianiu działań. Współpracę wykorzystuje się jako sposób promowania procesu uczenia się, w którym bierze się pod uwagę więcej punktów widzenia niż tylko te oczywiste i znane, dzięki czemu można osiągnąć wyniki wykraczające poza to, co można było przewidzieć. W kontekście polityki publicznej **uczenie się w sposób zorganizowany na podstawie doświadczeń zdobytych w innych krajach lub regionach, wymiana idei, wiedzy, know-how i personelu, wspólny rozwój, wdrażanie, zatrudnianie pracowników i finansowanie działań tam, gdzie można się spodziewać wartości dodanej** to po prostu narzędzia dobrego zarządzania. W tym kontekście wzorcowanie i wzajemne weryfikacje to przykłady instrumentów służących uczeniu się, jak usprawniać działania, a gdy narzędzia te wykorzystywane są na skalę ponadnarodową, wartość dodana jest jeszcze większa.

Przykładem tej dynamiki jest otwarta metoda koordynacji, przy pomocy której dokonuje się porównania wyników państw członkowskich mierzonych w oparciu o wspólne kryteria i cele oraz upowszechnia się te wyniki wśród państw członkowskich. Metoda ta pozwala zarazem na uwzględnienie różnych strategii i sposobów osiągania tych celów. To dlatego **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)**, finansowe narzędzie realizacji celów skorygowanej strategii lizbońskiej oraz wytycznych Wspólnoty dotyczących spójności w dziedzinie zatrudnienia, **promuje współpracę ponadnarodową i międzyregionalną**.

Włączenie wymiaru ponadnarodowego i międzyregionalnego do inicjatyw krajowych lub regionalnych wpływa także na strategię budowania Europy u podstaw, podobnie jak inne inicjatywy, jak np. wymiana instruktorów, personelu lub studentów. Wymiar ten sprzyja tworzeniu tożsamości europejskiej równoległej do tożsamości regionalnej i narodowej. Wiele reform struktur i procesów, których przeprowadzenie jest konieczne w Europie (określonych na przykład w strategii lizbońskiej), stanowi duże wyzwanie. Dlatego też należy pozyskać wsparcie wszystkich zainteresowanych stron i grup społecznych. Do uzyskania tego wsparcia konieczne jest posiadanie wspólnej podstawy dla perspektywy europejskiej.

Chociaż współpraca ponadnarodowa nie zawsze jest łatwa, często może ona być najskuteczniejszym sposobem osiągnięcia rezultatów. Dzieje się tak dlatego, że współpraca ponadnarodowa sprzyja myśleniu lateralnemu koniecznemu dla innowacji. Uwzględniając dodatkowe koszty i czas związane ze współpracą ponadnarodową rozporządzenie w sprawie EFS **uatrakcyjniła** taką współpracę poprzez podniesienie **poziomu współfinansowania** dla wsparcia zorganizowanego w ramach szczególnej osi priorytetowej lub programu operacyjnego o **10 %**. Aby stworzyć wartość dodaną na potrzeby EFS, działania ponadnarodowe i międzyregionalne należy prowadzić w sposób systematyczny i sprawny. Trzeba podkreślić, że w nowych programach operacyjnych EFS wymiar ponadnarodowy nie powinien być jedynie „opcjonalnym dodatkiem” dla kilku podmiotów.

Zakres współpracy ponadnarodowej w nowych programach EFS będzie szerszy niż w bieżącym okresie w ramach programu EQUAL. Pozwoli to na szersze dzielenie się doświadczeniami i wiedzą w szerokim kręgu podmiotów, obejmującym władze publiczne, partnerów społecznych, organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawicieli innych inicjatyw i sieci.

Znaczenie EFS

Rola EFS nie ogranicza się do wspierania działań związanych z:

- ↳ zwiększaniem zdolności dostosowawczej pracowników i firm, przedsiębiorstw i przedsiębiorców,
- ↳ zwiększaniem dostępu do zatrudnienia i trwałości,
- ↳ wzmacnianiem integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji,
- ↳ zwiększaniem, rozszerzaniem i ulepszaniem inwestycji w kapitał ludzki,
- ↳ wzmacnianiem zdolności instytucjonalnej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym,

lecz obejmuje także **mobilizowanie do reform w sferze zatrudnienia i integracji** poprzez wzmacnianie procesu reformowania na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w powiązaniu ze strategią lizbońską.

Ta szczególna funkcja EFS wymaga stosowania dynamiki współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej także przy wdrażaniu EFS w przyszłości poprzez dzielenie się informacjami, doświadczeniami, rezultatami i dobrymi praktykami oraz poprzez opracowywanie komplementarnych podejść oraz skoordynowanych lub wspólnych działań.

Dla uproszczenia, w kontekście niniejszego dokumentu określenie „współpraca ponadnarodowa” obejmuje także „współpracę międzyregionalną”.

W ramach EFS na okres 2007-2013 współpraca pomiędzy państwami członkowskimi i regionami dotyczy **działań mających na celu dzielenie się informacjami, doświadczeniami, rezultatami i dobrymi praktykami lub opracowywanie komplementarnych podejść lub wspólnych działań.**

Odpowiedzialność za wdrażanie współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej spoczywa głównie na państwach członkowskich, a Komisja oferuje pomoc i wsparcie poprzez różne instrumenty wsparcia bezpośredniego i pośredniego.

W oparciu o powyższe refleksje w niniejszym dokumencie przedstawiono różne opcje włączania elementów ponadnarodowych i międzyregionalnych do programów EFS na okres 2007-2013 oraz przeanalizowano ich implikacje.

Kolejne części niniejszego dokumentu zawierają omówienie czterech kluczowych grup zagadnień:

- **DLACZEGO – Współpraca ponadnarodowa – wartość dodana i komparatywne przewagi płynące z doświadczenia zdobytego przy realizacji bieżących programów**, wynikające ze współpracy ponadnarodowej pomiędzy projektami, partnerskiej współpracy bilateralnej pomiędzy władzami krajowymi, sieciami regionalnymi i sieciami tematycznymi w programach realizowanych w przeszłości, czerpiące bezpośrednio z doświadczenia programu EQUAL oraz **potencjalne korzyści** wynikające ze współpracy ponadnarodowej;
- **CO – Rodzaje współpracy ponadnarodowej**, dla których możliwe jest wsparcie EFS;
- **JAK – Opcje wdrażania na poziomie programu** – analiza trzech potencjalnych modeli współpracy ponadnarodowej: szczególny priorytet ponadnarodowy; współpraca ponadnarodowa jako wymóg obowiązujący dla wszystkich priorytetów (podejście przekrojowe); oraz połączenie obydwu wspomnianych;
- **KTO i KIEDY** – Implikacje dla wdrażania i zarządzania na szczeblu państwa członkowskiego oraz UE, ze wskazaniem, jakie środki i pomoc musi zapewnić Komisja i państwa członkowskie, aby zagwarantować powodzenie przedsięwzięcia niezależnie od wybranego modelu (modeli) współpracy.

1. Współpraca ponadnarodowa – wartość dodana i komparatywne korzyści wynikające z doświadczenia zdobytego przy realizacji bieżących programów (DLACZEGO?)

Doświadczenie zdobyte przy administrowaniu Inicjatywą EQUAL (w oparciu o wcześniejsze doświadczenia związane z inicjatywami ADAPT i EMPLOYMENT) potwierdziło realną i rosnącą wartość następujących aspektów współpracy ponadnarodowej.

- **W ocenach i studiach przypadków podkreślono skuteczność współpracy ponadnarodowej pomiędzy projektami innowacyjnymi.** W niedawno przeprowadzonym badaniu¹ określono kluczowe korzyści płynące z porównywania i uczenia się na podstawie doświadczeń innych państw członkowskich, zarówno na poziomie programu, jak i projektu:
 - lepsze zrozumienie różnych kontekstów prawnych i instytucjonalnych w różnych krajach, odnośnych zmian w obrębie UE, a także wzrost świadomości dyskryminacji, z którą stykają się grupy upośledzone społecznie (np. osoby ubiegające się o status uchodźcy, migranci itp.);
 - wzrost zdolności w ramach ponadnarodowego partnerstwa przejawiający się poprawą jakości, środków i wyższą świadomością,
 - lepsza promocja upowszechniania innowacyjnych wyników oraz transfer wyników do polityki i praktyki;
 - zdolność do transferu innowacji społecznych pomiędzy różnymi kontekstami i krajami,
 - możliwość rozwijania prawdziwie europejskiego sposobu myślenia oraz sprzyjanie tworzeniu formalnych i nieformalnych sieci europejskich,
 - lepsze wyniki dzięki komplementarnej pracy ponadnarodowych partnerów,
 - dla organizacji biorących udział we współpracy – większa rola i wiarygodność, realna możliwość uczenia się oraz większe możliwości bezpośredniej wymiany doświadczeń i produktów,
 - wzrost pewności siebie i wiary w siebie osób zaangażowanych,
- **Platformy współpracy ponadnarodowej dla grup państw członkowskich** były źródłem cennego wsparcia dla polityki i praktyki. Na przykład spotkania państw regionu Morza Bałtyckiego w ramach Inicjatywy EQUAL² skupiają państwa członkowskie UE położone wokół Morza Bałtyckiego – Estonię, Łotwę, Litwę, Polskę, Niemcy, Danię, Szwecję i Finlandię. Przedstawiciele tych państw spotykają się bez ustalonej agendy i pracują głównie w grupach, w ramach których przedstawiciele instytucji zarządzających, płatniczych i audytorskich oraz krajowych struktur wsparcia mają możliwość omówienia różnych kwestii związanych z zarządzaniem Inicjatywą EQUAL. Uczestnicy potwierdzają, że te okresowe spotkania stanowią efektywną platformę dla transferu dobrych praktyk pomiędzy państwami członkowskimi.
- **Sieci tematyczne łączące główne strony zainteresowane, promotorów i instytucje finansujące, zorganizowane w ramach Inicjatywy EQUAL**, wykazały, jak duże znaczenie ma analiza i konsolidacja efektów działań innowacyjnych w polityce różnych państw członkowskich oraz udostępnianie tychże efektów do refleksji zarówno w kontekście celów lizbońskich, jak i krajowych programów reform. Imponującym przykładem jest tu EQUAL European Community of Practice [Europejska Wspólnota Praktyk EQUAL] w sprawie reintegracji byłych skazanych³. Ta ponadnarodowa grupa robocza, w skład której wchodzi siedem państw członkowskich, przeanalizowała i oceniła podejście, kontekst i rezultaty pracy ponad 70 partnerstw w ramach Inicjatywy EQUAL w 19 państwach członkowskich. Tzw. „Grupa Siedmiu” aktywnie angażuje się w sieci tematyczne wraz z 12 innymi państwami członkowskimi w ramach porozumień

¹ „An investment in Europe's present and future: The added value of Transnational Co-operation at project level under EQUAL” [Inwestycja w teraźniejszość i przyszłość: wartość dodana współpracy ponadnarodowej na poziomie projektu w ramach Inicjatywy EQUAL] Ruth Santos, ECOTEC, 2005. Syntezę konkluzji przedstawiono w załączniku 2.

² Dokładniejsze informacje znaleźć można w załączniku 5.

³ Dokładniejsze informacje znaleźć można w załączniku 3.

partnerskich (twinning). Grupa koncentruje się na gromadzeniu przykładów dobrych praktyk i wyciąganiu wniosków dla polityki i działań oraz wskazywaniu sukcesów, porażek i ich przyczyn.

W oparciu o doświadczenie związane z Inicjatywą EQUAL **najważniejsze korzyści płynące z inwestycji we współpracę ponadnarodową i międzyregionalną** można podsumować następująco.

Korzyści bezpośrednie	Korzyści pośrednie i powiązane
Bezpośrednio stymuluje i wspiera innowacje poprzez zachęcanie do dzielenia się wynikami badań, technikami badawczymi i praktycznymi, wiedzą techniczną oraz doświadczeniami.	Wzmacnia proces formalnego i nieformalnego dzielenia się pomysłami i doświadczeniami wśród państw członkowskich. Uczestnicy instytucjonalni są zachęceni do podejmowania szerszej refleksji nad swoimi działaniami oraz są lepiej poinformowani co do alternatywnych możliwości i analogicznych działań.
Jest to korzystny sposób weryfikacji i przekazywania wiedzy i doświadczeń , pozwalający unikać zbędnego dublowania się prac badawczych i stanowiący obszerną podstawę dla wzorcowania (benchmarking).	Pomaga usprawnić komunikację między grupami na szczeblu krajowym, regionalnym i sektorowym oraz pomaga im wzmacniać opłacalne środki działania poprzez tworzenie nowych sposobów porównywania i wzorcowania (benchmarking) . Pomaga promować wspólne standardy oraz pozwala na weryfikację produktów i idei na szerszą skalę i na wyższych poziomach.
Pomaga wzmacniać europejskie pojmowanie kultury, idei, ideałów i polityki oraz wnosi istotny europejski wymiar do procesu realizacji celów strategii lizbońskiej.	Przyczynia się do osiągnięcia szerszego celu, jakim jest budowanie Europy , poprzez stworzenie warunków dla debaty i wymiany międzykulturowej .
Daje uczestnikom profesjonalny bodziec oraz łączność z sieciami europejskimi i międzynarodowymi .	
Rozwija potencjał uczestniczących podmiotów oraz administracji regionalnych i krajowych.	Pomaga ograniczać ryzyko w zakresie innowacji społecznych i politycznych oraz sprzyja rozwijaniu dobrych praktyk poprzez tworzenie podstaw dla wymiany informacji o sukcesach i porażkach w czasie rzeczywistym.

2. Formy i rodzaje współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej, które mogą być wdrażane w ramach EFS w okresie 2007-2013 (CO?)

Rozporządzenie w sprawie EFS (art. 3. 6) przewiduje działania ponadnarodowe i międzyregionalne. Doświadczenia wyniesione z programów współpracy ponadnarodowej realizowanych w przeszłości i obecnie potwierdza, że uwzględnienie w następnym okresie realizacji programu EFS pewnych elementów współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej leży w interesie wszystkich państw członkowskich. Elementy współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej mogą zapewniać dwa istotne atuty:

- efektywna kosztowo procedura **wspólnego opracowywania, testowania, stosowania i upowszechniania** dobrych praktyk;
- możliwość budowania sieci i partnerstw opartych na praktycznej **współpracy, wymianie doświadczeń, rezultatów, wiedzy i know-how oraz na wzajemnym wspieraniu się** przez państwa członkowskie na różnych poziomach, z udziałem Instytucji Zarządzających EFS w tych krajach.

Głównymi partnerami dla współpracy ponadnarodowej w ramach Inicjatywy EQUAL były projekty realizowane w ramach wspólnego harmonogramu oraz zgodnie ze wspólnymi przepisami wykonawczymi określonymi w wytycznych EQUAL. W porównaniu do okresu 2000-2006 **współpraca ponadnarodowa i międzyregionalna w ramach EFS na okres 2007-2013 będzie mieć szerszy zakres, zarówno jeśli chodzi o podmioty uczestniczące, jak i wspierane działania**, a ponadto będzie zapewniać większą elastyczność pod względem harmonogramów, zasad kwalifikowalności i procedur zarządzania.

Programy realizowane w przeszłości i obecnie dostarczyły doświadczeń w zakresie czterech głównych rodzajów współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej. Każdy z nich zilustrowano w załączniku do niniejszego dokumentu wraz z konkretnym przykładem i korzyściami, które dzięki niemu osiągnięto:

- **współpraca pomiędzy projektami w różnych państwach członkowskich**
Ten rodzaj wsparcia jest dobrze znany z Inicjatywy EQUAL i odnosi się do wsparcia dla projektu finansowanego z EFS np. we Francji, gdy podmioty realizujące ten projekt zawarły formalne porozumienie z podmiotami realizującymi inny projekt w Niemczech celem współpracy w zakresie kilku problemów, które okazały się interesujące z punktu widzenia obu tych projektów. W ten sposób chciano usprawnić własne działania i zoptymalizować wyniki, a być może nawet dojść do wspólnych rezultatów.
W przypadku EFS na okres 2006-2013 ten rodzaj wsparcia może być oferowany w znacznie bardziej elastyczny sposób.
Podsumowanie wniosków płynących z doświadczeń związanych z Inicjatywą EQUAL znaleźć można w załączniku 2.
- **współpraca pomiędzy krajowymi sieciami skupionymi wokół specyficznej kwestii lub problemu**
Ten rodzaj wsparcia skupia pojedyncze strony zainteresowane lub grupy stron zainteresowanych z różnych krajów lub zajmujące się różnymi tematami, lecz mające wspólny interes, bądź też krajowe grupy lub sieci o wspólnych interesach (jak np. partnerzy społeczni). Celem jest współpraca na różnych płaszczyznach, poczynając od wymiany informacji, a kończąc na wspólnych działaniach, produktach bądź polityce.
Więcej szczegółów znaleźć można w załączniku 3.
- **współpraca pomiędzy instytucjami lub partnerstwo dotyczące danego obszaru**
Ten rodzaj wsparcia obejmuje porozumienia partnerskie (twinning) pomiędzy instytucjami, które udzielają sobie nawzajem wsparcia w zakresie wspólnych kwestii istotnych z punktu widzenia celów i priorytetów EFS. – *więcej szczegółów znaleźć można w załączniku 4.*
Na przykład w przypadku priorytetu związanego z budowaniem zdolności, wsparcie tego rodzaju może być udostępnione dla porozumień partnerskich (twinning) między uczelniami kształcącymi

kadry dla administracji publicznej lub też w celu utworzenia efektywnych struktur i procedur współpracy pomiędzy służbą zdrowia a służbami ratunkowymi w regionach przygranicznych.

- **partnerstwo pomiędzy instytucjami krajowymi, jak np. jak Instytucje Zarządzające EFS w danym państwie członkowskim, pochodzącymi z kilku różnych państw członkowskich** (grupy kluczowych ekspertów i podmiotów, takich jak członkowie Komitetu Monitorującego EFS, którzy zbierają się w celu wymiany doświadczeń w zakresie działalności EFS oraz wniosków na przyszłość, w ten sposób realizując proces lizboński oraz cele strategii narodowych, a także usprawniając koordynację między państwami członkowskimi w zakresie wdrożeń i innych zagadnień.

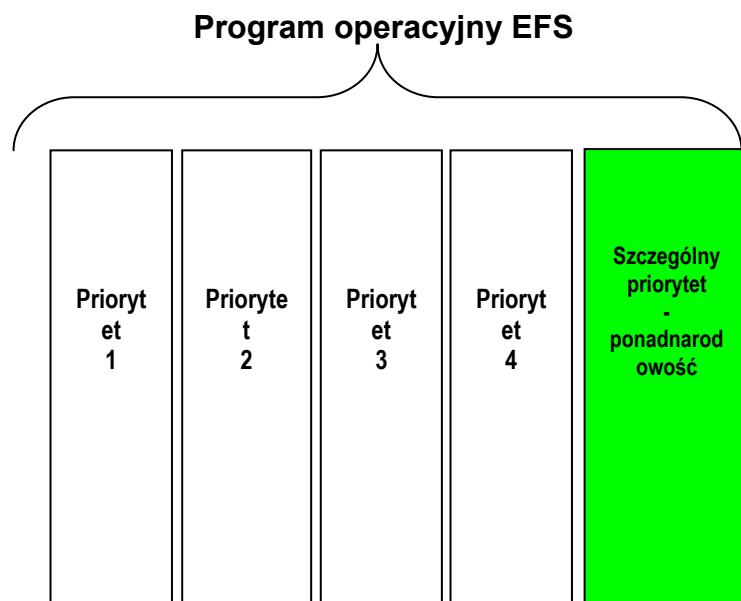
Patrz załącznik 5.

3. Wdrażanie na poziomie programu (JAK?)

Współpraca ponadnarodowa może być włączana w programy EFS na okres 2007-2013 na dwa różne sposoby, z których każdy wiąże się z pewnymi korzyściami, ale ma też swoje wady. Użyteczne może być połączenie obu tych sposobów – zapewnia ono większą elastyczność we wdrażaniu współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej.

Opcja A: **szczególny priorytet ponadnarodowy**, równoległe z innymi priorytetami EFS zachęca państwa członkowskie do finansowania projektów, sieci, porozumień partnerskich oraz do wymiany i działań mających na celu włączenie rezultatów programu do głównego nurtu polityki w ramach konkretnego finansowania

Ilustracja – szczególny priorytet ponadnarodowy

Taką **szczególną oś priorytetową** można zaprojektować, aby:

- zapewnić finansowanie dla dowolnego działania ponadnarodowego tj. dla **współpracy ponadnarodowej w zakresie dowolnego zagadnienia**, dowolnego rodzaju i o dowolnej formie, z dowolnym partnerem;
- **skupić się** na ograniczonej liczbie **obszarów polityki bądź zagadnień**, z którymi państwa członkowskie wiążą nadzieję na korzystny wpływ wzajemnego uczenia się na własne wysiłki reformatorskie. Koncentracja na tematach priorytetowych była także jednym z podstawowych elementów składowych EQUAL. Pozwoliło to skoncentrować środki na priorytetowych potrzebach w zakresie uczenia się oraz reform oraz ułatwiło wymianę doświadczeń ponad granicami państwowymi, ponieważ państwa członkowskie w swojej masie krytycznej wybrały te same bądź podobne zagadnienia i obszary.

Oprócz specyfikacji zakresu, państwa członkowskie powinny określić skalę finansowania w ramach szczególnego priorytetu. Istnieją następujące opcje następujące:

- pokryć część **całkowitego kosztu** dowolnego **działania**, które obejmuje (ma obejmować) element współpracy ponadnarodowej lub
- przeznaczyć środki na sfinansowanie ponadnarodowego elementu lub elementów uzupełniających działanie, podczas gdy zasadnicza część (posiadająca przede wszystkim wymiar krajowy) zostanie sfinansowana w ramach innych osi priorytetowych lub nawet poza programem operacyjnym.

W każdym przypadku **szczególny priorytet** może dotyczyć dowolnego rodzaju współpracy ponadnarodowej między agencjami, instytucjami, regionami lub organami państw członkowskich oraz

całokształt pracy tematycznej. Należy zapewnić elastyczność zasad i umożliwić stosowanie różnych modeli i harmonogramów włączania perspektywy ponadnarodowej. Można np. włączyć element ponadnarodowy na samym początku lub dodać go później, gdy korzyści z nim związane staną się widoczne.

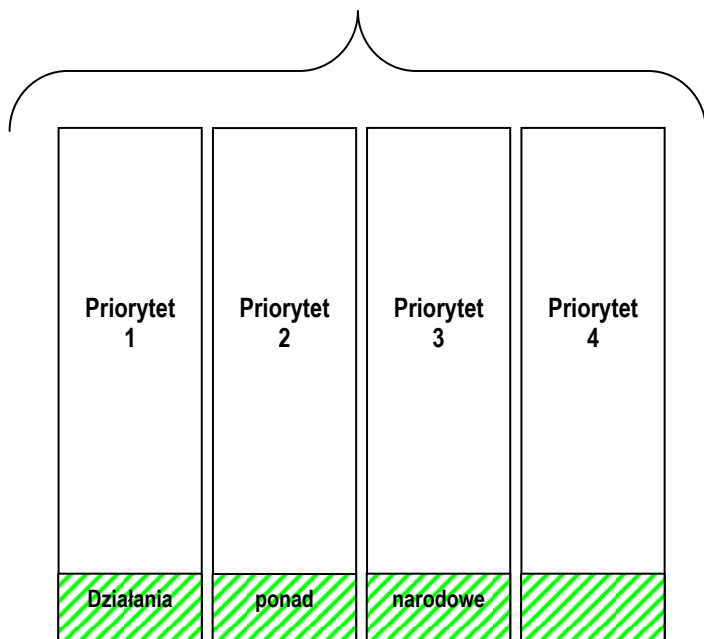
Poniżej przedstawiono pokrótce możliwe wady i zalety tej opcji.

Zalety	Wady
<p>Umożliwia bardziej skoncentrowane i spójne działania oraz zarządzanie i wdrażanie na poziomie programu i projektu.</p> <p>Potwierdza także znaczenie współpracy ponadnarodowej.</p>	<p>Jeżeli finansowanie w ramach szczególnego priorytetu ogranicza się do elementu ponadnarodowego, podział działań według ich rodzaju (część krajowa na krajowej osi priorytetowej, a część ponadnarodowa na ponadnarodowej osi priorytetowej) może zwiększyć obciążenie administracyjne oraz liczbę decyzji, które należy podjąć – w przypadku jednego działania lub projektu konieczne może być podjęcie dwóch decyzji.</p>
<p>Zapewnia przyznawanie całokształtu środków finansowych na współpracę na tych samych warunkach oraz administrowane zgodnie z tymi samymi procedurami, jak również monitorowanie i ocenę z zastosowaniem wspólnych kryteriów.</p>	<p>Aby zapewnić promotorom projektów wsparcie na odpowiednim poziomie, państwo członkowskie musi przeznaczyć szczególne środki i czas, co umożliwi osiągnięcie wartości dodanej.</p>
<p>Oferuje zdolność finansowania działań ponadnarodowych wystarczającą do tego, aby zachęcać promotorów i sprzyjać realizacji celów.</p>	<p>Współpraca ponadnarodowa wiąże się głównie z osiąganiem wartości dodanej – skupienie się na jednym szczególnym priorytecie będzie wymagało jasnego wskazania celów (np. czy ma służyć rozwijaniu polityki, czy stymulowaniu i promowaniu dobrych praktyk i produktów, czy może do obydwu tych celów) – pozwoli to uniknąć nieporozumień.</p>
<p>Korzyść wynikająca z wyższej o 10 % stopy interwencji dla działań ponadnarodowych.</p>	<p>Ryzyko całkowitego pozbawienia niektórych promotorów dostępu do prac realizowanych w wymiarze ponadnarodowym ze względu na rozdzielenie projektów o zasięgu krajowym i ponadnarodowym.</p>
<p>Umożliwia uwzględnianie współpracy ponadnarodowej jako dodatkowego elementu finansowania i osiągnięcia lepszej absorpcji środków finansowych.</p>	

Opcja B: Wspieranie współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej na wybranych lub wszystkich osiach priorytetowych

Ilustracja – przekrojowe podejście do współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej

Program operacyjny EFS

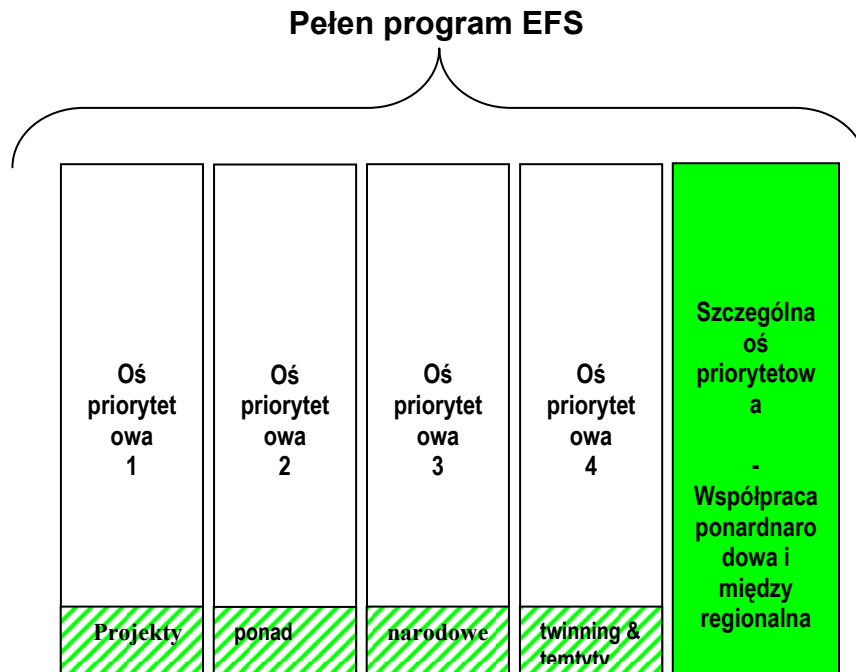
Podobnie jak w przypadku opcji szczególnego priorytetu, państwa członkowskie powinny określić kwalifikowalny zakres finansowania tj. zagadnienia związane z polityką oraz tematy, w ramach których wspierane będą działania ponadnarodowe, jak również wskazać ich rodzaj i formę.

Zalety	Wady
Możliwość korzystania z doświadczeń i korzyści płynących ze współpracy ponadnarodowej w przypadku większej liczby działań.	Ryzyko – współpraca ponadnarodowa może być na tyle płytka i powierzchowna, że z czasem całkowicie zaniknie – małe budżety spowodują niską koncentrację i małą widoczność, zakresu wspólnych celów będzie niewielki, a ponadto powstają trudności z wykazaniem wartości dodanej.
Nikt nie jest wykluczony, niezależnie od tego, na której osi priorytetowej się znajduje.	Ryzyko słabej motywacji – współpraca może w ogóle nie zostać podjęta, chyba że będzie obligatoryjna.
Maksymalna elastyczność we wdrażaniu programu.	Skomplikowany wybór, monitorowanie i ocena, a ponadto trudności z wykazaniem wartości dodanej.
	Państwo członkowskie traci dodatkowe 10 % finansowania ze środków UE, czego nie ma w sytuacji, gdy w grę wchodzi oddzielny priorytet.

Istnieje także **trzecia opcja**: można zminimalizować potencjalne wady opcji szczególnego priorytetu oraz opcji podejścia przekrojowego, wybierając połączenie obu opisanych opcji.

Opcja C: Kompleksowe podejście ponadnarodowe, dające największą elastyczność, zarówno dla państw członkowskich, jak i beneficjentów programu

Ilustracja – Kompleksowe podejście ponadnarodowe

Kompleksowe podejście ponadnarodowe będzie:

- **obejmować szczególny priorytet**, skupiający się na ograniczonym zestawie tematów lub zagadnień dotyczących polityki lub praktyki, a jednocześnie
- **oferować opcję przekrojową** tj. wykorzystanie współpracy ponadnarodowej do wspierania działań w zakresie wszystkich priorytetów EFS. Podejście to ograniczy wady opisanych powyżej podejść A i B oraz pozwoli zmaksymalizować zalety każdego z tych podejść, ponieważ:
 - łączy elastyczność z możliwością skorzystania ze podwyższonej stopy interwencji w odniesieniu do szczególnego priorytetu;
 - oferuje możliwość współpracy ponadnarodowej we wszystkich obszarach działań EFS;
 - pozwala w dalszych działaniach opierać się na udanych elementach współpracy ponadnarodowej z poprzednich programów;
 - wzmacnia zasady współpracy ponadnarodowej w procesie lizbońskim;
 - zapewnia kontynuację współpracy, wzorcowania i budowania zdolności, z którego skorzystały w szczególności biedniejsze regiony i mniej doświadczone państwa członkowskie;
 - daje wszystkim promotorom dostęp do środków finansowych przeznaczonych na współpracę ponadnarodową.

4. Wdrażanie i zarządzanie na poziomie państwa członkowskiego i UE (Jakie zasady? KTO? i KIEDY?)

Zasoby i pomoc

Niezależnie od wybranego połączenia trzech opcji struktury programu państwa członkowskie mają za zadanie stworzyć warunki, w jakich współpraca ponadnarodowa osiąga wysoką jakość i przyczynia się do realizacji celów programu operacyjnego.

W zakres odpowiedzialności Instytucji Zarządzających i Organów Wdrażających w państwach członkowskich wchodzi następujące działania:

- informowanie potencjalnych wnioskodawców w przejrzysty sposób o możliwościach finansowania ponadnarodowych działań i motywowanie ich, aby ubiegali się o takie wsparcie;
- tworzenie jasnych wytycznych dla wnioskodawców;
- zapewnienie jak największej prostoty i elastyczności procesu składania wniosków;
- ustalanie i utrzymywanie celów oraz planów działań dla programów pracy na rzecz współpracy ponadnarodowej;
- udzielanie wsparcia, aby zachęcać do udziału organizacje wolontariatu oraz organizacje lokalne, pozarządowe oraz partnerów społecznych;
- pomaganie promotorom projektów i kluczowym podmiotom, aby współpraca bezpośrednio odzwierciedlała ich potrzeby;
- stworzenie systemów gromadzenia przykładów dobrych praktyk;
- monitorowanie projektów i upowszechnianie rezultatów.

Na poziomie europejskim i międzypaństwowym w grę mogą wchodzić inne wymogi. Na przykład:

- tworzenie wspólnych struktur monitorowania i wskaźników oceny;
- zapewnianie sieci i narzędzi wspomagających poszukiwanie partnerów;
- pomoc w zakresie identyfikacji tematów priorytetowych.
- wsparcie w zakresie oceny wpływu i wartości dodanej współpracy ponadnarodowej przy projektach, w partnerstwie i przy inicjatywach tematycznych;
- wsparcie przy tworzeniu ram dla wdrażania i transferu rezultatów oraz upowszechniania dobrej praktyki.

Komisja jasno określiła swoją rolę jako wspierającą. Z kolei państwa członkowskie powinny określić jasno, jakiej **pomocy i specjalistycznego wsparcia** potrzebują.

Przepisy wykonawcze

Doświadczenia zdobyte w odpowiednich programach realizowanych w przeszłości i obecnie pokazują, że potencjalne korzyści ze wspierania współpracy ponadnarodowej mogą być efektywnie wykorzystane jedynie wówczas, gdy ustalone zostały proste i przejrzyste zasady odnośnie do niektórych kluczowych elementów składowych. Grupa określiła cały szereg elementów składowych o znaczeniu strategicznym, które są także konieczne dla sprawnych działań ponadnarodowych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Obejmują one w szczególności:

a) Określenie zagadnień dla działań ponadnarodowych i, w razie potrzeby, połączenie ich z potrzebami, zagadnieniami i celami uwzględnionymi w programie.

Jak wspomniano powyżej, skoncentrowanie wsparcia na ograniczonej liczbie obszarów polityki i zagadnień, w związku z którymi państwa członkowskie spodziewają się, że uczenie się od innych może mieć korzystny wpływ na wysiłki związane z krajowymi reformami, pomoże skupić środki na priorytetowe potrzeby związane z uczeniem się i reformami oraz ułatwi wymianę doświadczeń z innymi państwami członkowskimi, które wybrały takie same lub podobne zagadnienia bądź obszary.

b) Zapewnienie skutecznego wykorzystywania rezultatów współpracy ponadnarodowej

Uczenie się od innych w celu stymulowania i wspierania reform wymaga połączenia z celami politycznymi i podmiotami. Włączenie potencjalnych użytkowników na wczesnym etapie sprzyja kapitalizacji rezultatów współpracy ponadnarodowej. Wykorzystanie właściwych narzędzi planowania, takich jak zarządzanie cyklem projektu przetestowane w ramach Inicjatywy EQUAL może zainspirować strony zainteresowane do udziału na wszystkich etapach.

c) Określenie form lub rodzajów kwalifikowalnej współpracy ponadnarodowej

Współpraca ponadnarodowa w szerokim sensie, zdefiniowana w kontekście EFS, obejmuje szerokie spektrum działań, z których większość była wykorzystywana z powodzeniem w ramach Inicjatywy EQUAL.

Programy operacyjne powinny więc określić i zilustrować różne rodzaje kwalifikowalnych działań, które mogą być sfinansowane, takie jak:

- monitorowanie, badania, badanie zmian w innych państwach członkowskich lub krajach, w tym wizyty studyjne i staże,
- oceny, wzajemne weryfikacje, wzorcowanie odpowiednich praktyk i wyników innych państw członkowskich lub krajów,
- upowszechnianie i dzielenie się informacjami, doświadczeniem, dobrymi praktykami i wyciągniętymi wnioskami na przyszłość poprzez np. publikacje, wydarzenia, sieci, umowy partnerskie,
- wymiana personelu i kierowników programu bądź projektu, realizatorów szkoleń i studentów, przedstawicieli stron zainteresowanych,
- import, transfer i adaptacja narzędzi i praktyk z zagranicy,
- wspólny lub skoordynowany rozwój, testowanie lub weryfikacja usług, produktów bądź systemów wsparcia,
- skoordynowane wspólne działania,
- dzielenie się doświadczeniami w terenie.

d) Budowanie zdolności i zapewnianie merytorycznych wskazówek

Współpraca ponadnarodowa z definicji nie jest działaniem standardowym i nie odbywa się zgodnie ze standardową procedurą. W sferze rynku pracy, integracji społecznej oraz polityki i działań związanych z rozwojem zasobów ludzkich działania ponadnarodowe mogą wymagać zmierzenia się ze skomplikowanymi problemami i mogą dotyczyć wielu podmiotów. Aby zapewnić powodzenie działań ponadnarodowych, należy oprzeć je na starannej analizie, zastosować właściwą metodologię weryfikacji wyników oraz wdrożyć efektywną strategię komunikowania wyciągniętych wniosków stronom zainteresowanym i potencjalnym użytkownikom.

Dlatego też w przypadku działań ponadnarodowych wspieranie i zarządzanie zabiera więcej czasu i wymaga większych nakładów na planowanie, zarządzanie, ocenianie i włączanie rezultatów programu do głównego nurtu polityki niż w przypadku działań rutynowych. Państwa członkowskie muszą być gotowe przeznaczyć odpowiednie środki pomocy technicznej na ten cel.

Doświadczenie zdobyte w ramach Inicjatywy EQUAL pokazuje, że dostępność profesjonalnych usług wsparcia dla programu ma decydujący wpływ na jakość działań ponadnarodowych oraz na rezultaty tych działań. Jednakże, doświadczenie pokazuje także, że w wielu państwach członkowskich dostępność osób posiadających profesjonalne umiejętności jest ograniczona, stąd też umiejętności te należy dalej rozwijać i utrzymywać.

Od strony praktycznej, współpraca ponadnarodowa – zwłaszcza pomiędzy projektami – rodzi wiele pytań: jak znaleźć partnerów, jak dzielić pracę pomiędzy partnerami, jak dzielić koszty, jak monitorować i oceniać ponadnarodowe projekty itp.

Wiele spośród odpowiedzi na te i inne pytania zawarto w Przewodniku dotyczącym współpracy ponadnarodowej w ramach Inicjatywy EQUAL [[EQUAL Guide on Transnational Co-operation](http://ec.europa.eu/employment_social/equal/about/key-doc_en.cfm)]⁴. Wiele rekomendacji, takich jak te dotyczące porozumień w sprawie podziału kosztów, przewyższania różnic kulturowych czy monitorowania, choć ukierunkowane na projekty EQUAL, ma ogólne zastosowanie i może być wykorzystane w kontekście każdej współpracy ponadnarodowej pomiędzy projektami. Instytucje Zarządzające mogą korzystać z tego przewodnika

⁴ http://ec.europa.eu/employment_social/equal/about/key-doc_en.cfm

lub stworzyć na jego podstawie własny przewodnik ukierunkowany na warunki panujące w danym kraju.

e) **Zapewnienie monitorowania i oceny osiągnięć z wykorzystaniem ustalonych wskaźników**

Jak pokazuje doświadczenie zdobyte podczas realizacji Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, ciągle monitorowanie i ocenianie może sprzyjać starannemu wdrażaniu i dobremu zarządzaniu działaniami ponadnarodowymi, gdyż umożliwia to ocenę wartości dodanej współpracy ponadnarodowej oraz przyczynianie się do upowszechniania dobrych praktyk. Użytecznym narzędziem monitorowania i oceny może być również podejście oparte na logicznej strukturze zaadaptowane do potrzeb Inicjatywy EQUAL.⁵

⁵ **EQUAL Partnership Development Toolkit**⁵ – praktyczny przewodnik poświęcony partycypatywnemu planowaniu, monitorowaniu i ocenianiu, przeznaczony dla osób, których zadaniem jest wspomaganie Partnerstw na rzecz Rozwoju i partnerstw ponadnarodowych w ramach Inicjatywy EQUAL - zawiera narzędzia identyfikacji innowacyjnych kwestii, przedstawiania takich kwestii i ich wzajemnych relacji, wiązania innowacyjnych rezultatów z potrzebami użytkowników oraz organizowania tych procesów w sposób obejmujący interakcję ze stronami zainteresowanymi. Przewodnik można pobrać z witryny EQUAL:
http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/pdtoolkit_en.pdf

Wnioski

Celem wspierania współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w okresie 2007-2013 jest zwiększanie spójności gospodarczej i społecznej poprzez uczenie się, jak usprawniać strategie i działania związane z polityką krajową, regionalną i lokalną wspieraną przez EFS.

Doświadczenia wyniesione z poprzednich programów potwierdzają, że współpraca ponadnarodowa i międzyregionalna – o ile jest dobrze zaplanowana i realizowana – pomaga w osiągnięciu celów reform krajowych poprzez:

- sprzyjanie innowacjom,
- odgrywanie istotnej roli we wskazywaniu dobrych praktyk, skutecznych strategii politycznych i systemów realizacji,
- upowszechnianie i transfer praktycznych przykładów w sposób pozwalający na oszczędność czasu i pieniędzy.

Zastosowane podejście do projektowania wsparcia powinno uwzględniać jak najszerszy zakres współpracy ponadnarodowej.

Przepisy wykonawcze powinny umożliwiać państwom członkowskim oraz indywidualnym podmiotom wybór struktur i działań najlepiej dopasowanych do ich celów z punktu widzenia jakości i wartości dodanej.

Każdy program operacyjny powinien precyzować rodzaj, zakres oraz formę współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej, jaką ma wspierać.

Wymaga to właściwej oceny ex-ante, opartej na doświadczeniach z okresu 2000-2006, która pozwoli określić, które wymiary wsparcia – rozważane łącznie – najlepiej służą potrzebom polityki oraz sprzyjają skutecznemu dzieleniu się informacjami, doświadczeniami, rezultatami i dobrymi praktykami oraz rozwijaniu komplementarnych podejść i prowadzeniu skoordynowanych bądź wspólnych działań.

Za tymi ustaleniami kryje się pięć wspólnych wymogów:

- Państwa członkowskie powinny podejmować i komunikować jasne decyzje odnośnie do działań, które mają być działaniami kwalifikowalnymi.
- Aby powiązać poszczególne rezultaty projektów z polityką, państwa członkowskie powinny współpracować w zakresie stworzenia grup tematycznych w oparciu o wytyczne lizbońskie.
- Powinna istnieć łatwo dostępna platforma poszukiwania i doboru partnerów.
- Zatwierdzanie ponadnarodowych priorytetów EFS powinno leżeć w gestii Instytucji Zarządzających, których budżet jest wykorzystywany – w przypadku współdzielenia zobowiązań z innymi projektami lub partnerami konieczna będzie koordynacja działań poszczególnych instytucji zarządzających.
- Każde państwo członkowskie odpowiadać będzie za dokumentowanie i monitorowanie prac ponadnarodowych, powinny jednak istnieć również przepisy umożliwiające wspólną ocenę partnerstw i działań.

ZAŁĄCZNIK 1 – Listy kontrolne do samooceny

Poniższe listy kontrolne opracowane zostały, aby ułatwić staranną ocenę stopnia i skutków włączenia do nowego programu EFS współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej⁶. Zgodnie z procedurą programowania oraz wymogiem stworzenia spójnej dokumentacji programowej przedstawiono trzy listy kontrolne:

- ↪ pierwsza dotyczy oceny ex-ante,
- ↪ druga dotyczy Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia,
- ↪ trzecia odnosi się do programów operacyjnych.

Przedstawionych tu list kontrolnych nie należy uznawać za wyczerpujące. W wyniku analizy konkretnych sytuacji do listy mogą zostać dodane kolejne punkty.

Listy kontrolne opracowane zostały przez grupę roboczą państw członkowskich i odzwierciedlają opinie członków tej grupy roboczej. Tam, gdzie wykraczają one poza obowiązki wynikające z przepisów prawa, grupa robocza brała pod uwagę standardy dobrej praktyki i dlatego uznała ich stosowanie za właściwe, aby zapewnić skuteczne włączanie współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej do nowych programów EFS.

- **Lista kontrolna dotycząca oceny ex-ante**
Poruszone zagadnienia odnoszą się do projektu oceniającego dokumentu roboczego Komisji na nowy okres programowania 2007-2013 w zakresie oceny ex-ante⁷.
- **Lista kontrolna dotycząca współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia**
Zgodnie z art. 26.2 rozporządzenia dotyczącego postanowień ogólnych w sprawie funduszy strukturalnych, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią odniesienie przy przygotowywaniu programowania dla funduszy strukturalnych.
Poniższa lista kontrolna odwołuje się do różnych artykułów dotyczących Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia w rozporządzeniu dotyczącym postanowień ogólnych w sprawie funduszy strukturalnych.
- **Lista kontrolna dotycząca współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w programowaniu (ocena ex-ante i programy operacyjne)**
Art. 3.6 nowego rozporządzenia w sprawie EFS przewiduje, że EFS wspiera także działania ponadnarodowe i międzyregionalne, zwłaszcza poprzez dzielenie się informacjami, doświadczeniami, rezultatami i dobrymi praktykami oraz poprzez rozwijanie komplementarnych podejść i skoordynowanych bądź wspólnych działań. Poniższa lista kontrolna odwołuje się do różnych artykułów zawartych w tytule III (Programowanie) i IV (Efektywność) rozporządzenia dotyczącego postanowień ogólnych w sprawie funduszy strukturalnych.

⁶ Dla uproszczenia określenie „współpraca ponadnarodowa” obejmuje także „współpracę międzyregionalną”, jak określono na stronie 4 niniejszego dokumentu

⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/exante_sf2007-2013_en.pdf

Lista kontrolna dotycząca oceny ex-ante

	Rekomenduje się uwzględnienie w ocenie ex-ante następujących informacji
Analiza społeczno-ekonomiczna	<ul style="list-style-type: none"> Ocena wyników współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w programach realizowanych w okresie 2000-2006 (zwłaszcza EQUAL) oraz wnioski wyciągnięte z tych programów, które mogą być wykorzystane w nowym programie.
Ocena uzasadnienia strategii	<ul style="list-style-type: none"> Ocena potencjalnej wartości dodanej współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej. Ocena sposobu, w jaki współpraca ponadnarodowa i międzyregionalna zostanie włączona do programu.
Spójność strategii	<ul style="list-style-type: none"> Opis sposobu, w jaki współpraca ponadnarodowa i międzyregionalna przyczyni się do osiągnięcia celów zatrudnienia i integracji społecznej w ramach krajowego programu reform. Istotność zaproponowanych wskaźników.

Lista kontrolna dotycząca Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia

	Rekomenduje się uwzględnienie w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia następujących informacji
Analiza społeczno-ekonomiczna	<ul style="list-style-type: none"> Analiza SWOT obejmuje współpracę ponadnarodową.
Strategia	<ul style="list-style-type: none"> Opis sposobu, w jaki współpraca ponadnarodowa przyczyni się do osiągnięcia celów Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (ogólna wizja, istotność). Krótki opis głównych elementów wsparcia dla współpracy ponadnarodowej (cele, przedmiot zainteresowania, wykorzystanie, rodzaje i zdolności) tam, gdzie przewidywana jest szczególna oś priorytetowa.

Uwaga: Jeśli chodzi o „przeznaczenie środków” (earmarking), spodziewane środki na współpracę ponadnarodową i międzyregionalną można przypisać do kategorii „Mobilizacja na rzecz reform w dziedzinie zatrudnienia i integracji”

Lista kontrolna dotycząca programu operacyjnego

	<p>Rekomenduje się uwzględnienie w programach operacyjnych następujących informacji</p>
Analiza programu	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza SWOT obejmuje współpracę ponadnarodową. • Opis zakresu, w jakim wybrane tematy (o ile ma zastosowanie) współpracy ponadnarodowej obejmują: <ul style="list-style-type: none"> ○ Główne wnioski wyciągnięte z ocen Inicjatywy EQUAL i innych ocen EFS (2000-2006). ○ Wyniki oceny ex-ante, jeśli chodzi o potencjał dla współpracy ponadnarodowej. • Uzasadnienie wybranych tematów i problemów w zakresie powiązań / spójności z ogólną analizą społeczno-ekonomiczną i narodowym programem reform. • Główne potrzeby partnerów społecznych w odniesieniu do budowania zdolności w dziedzinie współpracy ponadnarodowej (dla celu konwergencji).
Strategia programu	<ul style="list-style-type: none"> • Opis strategii promocji współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej (ogólna wizja, znaczenie, szczególne cele, przedmiot zainteresowania, wykorzystanie, rodzaje i zdolność wsparcia; oczekiwany wkład w cele strategiczne programu operacyjnego). • Opis sposobu, w jaki realizowana będzie współpraca ponadnarodowa (podejście przekrojowe, szczególna oś priorytetowa czy podejście mieszane). • Opis struktur i procedur koordynacji w ramach programu oraz w powiązaniu z innymi interwencjami funduszy strukturalnych – w szczególności z innymi interwencjami międzyregionalnymi i ponadnarodowymi – oraz z innymi programami ponadnarodowymi w dziedzinie edukacji i szkoleń. • Orientacyjny podział na kategorie lizbońskie. Uwaga: spodziewane nakłady na współpracę ponadnarodową i międzyregionalną można przypisać do kategorii „Mobilizacja na rzecz reform w dziedzinie zatrudnienia i integracji”
	<ul style="list-style-type: none"> • Opis sposobu, w jaki współpraca ponadnarodowa przyczyni się do osiągnięcia szczególnych celów każdej osi priorytetowej (w stosownych przypadkach). • Opis obszarów docelowych / tematów, użytkowników i beneficjentów określonych dla współpracy ponadnarodowej na każdej osi priorytetowej (w stosownych przypadkach) oraz elastyczności w odniesieniu do nowych i pojawiających się tematów. • Lista orientacyjnych działań (formy i rodzaje działań kwalifikowanych). • Definicja szczególnych celów i identyfikacja właściwych wskaźników wpływu i wyników (w przypadku szczególnej osi priorytetowej). • Opis sposobu, w jaki środki pomocy technicznej będą wykorzystywane do wspierania działań ponadnarodowych (charakter przewidywanych usług wsparcia; poziom udostępnionych środków; planowane ustalenia związane z zarządzaniem). Uwaga: może to być opisane osobno jako priorytet pomocy technicznej.
Przepisy wykonawcze	<ul style="list-style-type: none"> • Jakie mechanizmy gwarantują, że finansowanie działania ponadnarodowego będzie utrzymane przez cały okres trwania programu operacyjnego? • W jaki sposób zostaną zagwarantowane proste, elastyczne i efektywne struktury zarządzania i zasady kwalifikacji na poziomie programu i beneficjenta? • W jaki sposób ustanowiona zostanie przejrzystość aktualnych i potencjalnych partnerów ponadnarodowych oraz ich działań (np. dla celów poszukiwania partnerów)? • W jaki sposób zapewniona zostanie elastyczna współpraca i sprawne zarządzanie finansami (zwłaszcza w odniesieniu do ustaleń związanych z podziałem kosztów) z innymi państwami członkowskimi? • W jaki sposób zagwarantowane zostanie, że działania ponadnarodowe przyniosą efekty (czy wymagane / rekomendowane / wspierane będzie wykorzystywanie ustalonych narzędzi planowania projektów)? • Jakie działania podejmą Instytucje Zarządzające/Krajowe Struktury Wsparcia, aby

	zagwarantować spełnienie wyżej wspomnianych warunków, np. poprzez stworzenie punktu kontaktowego odpowiedzialnego za środki przeznaczone na współpracę ponadnarodową?
--	---

Załącznik 2

Inwestowanie w teraźniejszość i przyszłość Europy: Wartość dodana współpracy ponadnarodowej na poziomie projektu w ramach EQUAL Podsumowaniu wniosków badania⁸

Współpraca ponadnarodowa to kluczowy element Inicjatywy EQUAL na rzecz promowania transferu wiedzy i dobrej praktyki pomiędzy Partnerstwami na rzecz Rozwoju (PRR) i pomiędzy uczestniczącymi krajami. Dzięki dzieleniu się rezultatami innowacyjnych działań prowadzonych przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju na szczeblu krajowym, współpraca ponadnarodowa może przynieść realną wartość dodaną przy tworzeniu polityki na szczeblu krajowym i europejskim. Inicjatywa EQUAL kładzie nacisk na współpracę pomiędzy państwami członkowskimi mającą na celu dzielenie się pozytywnymi i skutecznymi rezultatami.

Pozytywne doświadczenia zdobyte w ramach Inicjatywy EQUAL jasno pokazują, w jaki sposób współpraca ponadnarodowa wnosi wartość dodaną do pracy projektów krajowych oraz przynosi zrównoważone wyniki.

Uczenie się z różnic i o różnicach

Praca o zasięgu ponadnarodowym umożliwia zidentyfikowanie rozwiązań, które mają zastosowanie w różnych kontekstach i krajach.

Podjęte działania ponadnarodowe pokazują korzyści płynące ze zdolności do porównywania i uczenia się z doświadczeń innych państw członkowskich. Wyzwania są podobne, choć kontekst w każdym państwie członkowskim jest inny. Współpraca ponadnarodowa daje możliwość zidentyfikowania, opracowania i przetestowania innowacyjnych rozwiązań, które znajdują zastosowanie w różnych kontekstach i krajach.

Rozwijanie prawdziwie europejskiego sposobu myślenia

Współpraca ponadnarodowa przyczyniła się do stworzenia formalnych i nieformalnych sieci europejskich. Stworzenie sieci usprawniło komunikację pomiędzy partnerami i podmiotami (projektami, państwami członkowskimi itp.) oraz zwiększyło ich zaangażowanie i zrozumienie problemów, z którymi się stykają. Udział w europejskich sieciach i budowanie kontaktów w innych państwach członkowskich otwiera możliwości przyszłej współpracy oraz zrównoważonej współpracy, dodając europejski wymiar do programu pracy projektu.

Wykorzystanie europejskiej różnorodności, aby wzmocnić wpływ „krajowych” Partnerstw na rzecz Rozwoju (PRR)

Współpraca ponadnarodowa zwiększyła potencjalny wpływ „krajowych” Partnerstw na rzecz Rozwoju na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Buduje także zdolność w samych instytucjach poprzez poprawę jakości i środków oraz zwiększanie świadomości zaangażowanych instytucji.

Wzmocnienie oraz wiarygodność osiągnięte dzięki zaangażowaniu podmiotów z innych krajów i udział w działaniach ponadnarodowych miały wpływ na instytucje zaangażowane w Partnerstwo na rzecz

⁸ „An investment in Europe's present and future: The added value of Transnational Co-operation at project level under EQUAL.” [Inwestycja w teraźniejszość i przyszłość: wartość dodana współpracy ponadnarodowej na poziomie projektu w ramach Inicjatywy EQUAL] Ruth Santos, ECOTEC, 2005.

Rozwoju. Praca o zasięgu ponadnarodowym, zwiększając widoczność i znaczenie działań prowadzonych na szczeblu krajowym, sprawia, że instytucje zaangażowane w takie działania zyskują w oczach innych instytucji i organów kształtujących politykę władz.

Sprzymianie indywidualnemu i zbiorowemu zaangażowaniu grup napotyających na problemy i ich przedstawicieli w działanie Partnerstwa na rzecz Rozwoju

Działania ponadnarodowe pozytywnie wpłynęły na wzrost pewności siebie u osób zaangażowanych w te działania, a także pozwoliły uczestnikom uświadomić sobie, że „należą do szerszej europejskiej rodziny”.

Europa może być naprawdę budowana u podstaw jedynie poprzez działania ponadnarodowe i wymiany. Ogólnie rzecz biorąc, dla wszystkich uczestników istotne było uświadomienie sobie, że nie są osamotnieni w swych działaniach związanych z różnymi tematami i problemami, gdyż w innych częściach Europy są ludzie, którzy toczą taką samą walkę. Udział w działaniach ponadnarodowych poszerzył ich osobiste doświadczenia oraz zwiększył umiejętności językowe i komunikacyjne.

Działania ponadnarodowe były niezwykle istotne dla promocji zaangażowania grup napotyających na problemy i ich przedstawicieli w działanie Partnerstwa na rzecz Rozwoju, samooceny oraz zrozumienia trudności, jakie napotyają beneficjenci w różnych krajach. Zaproszenie do udziału w działaniach ponadnarodowych dało beneficjentom poczucie, że są ważni, doceniani i mogą wierzyć w siebie.

Poszerzanie wiedzy

Praca o zasięgu ponadnarodowym pozwoliła partnerom lepiej zrozumieć różne konteksty krajowe i istotne zmiany w UE oraz podniosła świadomość dyskryminacji, z jaką stykają się niektóre grupy, takie jak osoby ubiegające się o status uchodźcy i migranci.

Umożliwianie zmian

Praca o zasięgu ponadnarodowym sprzyja upowszechnianiu i transferowi rezultatów do polityki i praktyki, umożliwiając Partnerstwom na rzecz Rozwoju wpływanie na program polityki dzięki spojrzeniu na kwestie z nowej perspektywy.

Dokonywanie zmian dzięki współpracy ponadnarodowej

Inicjatywa EQUAL, zwalczająca dyskryminację i nierówność na rynku pracy, stanowi istotną inwestycję w przyszłość Europy. Integracja osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy jest istotna z punktu widzenia przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu, zwiększania zatrudnienia i zapewniania trwałości systemów ochrony społecznej.

Niemniej jednak, europejskie i krajowe strategie nie mogą być uwieńczone sukcesem bez działania, oddania i zaangażowania ludzi w terenie. Skala i zakres działania ponadnarodowego w ramach Inicjatywy EQUAL stanowi przykład tego, co można osiągnąć, gdy partnerstwa z całej Europy współpracują z powodzeniem i wykorzystują europejską różnorodność, aby wzmocnić krajowe działania. We wszystkich państwach członkowskich praca z partnerami z innych krajów daje możliwość wymiany wiedzy specjalistycznej i rozwijania nowych podejść, stwarzając w ten sposób wartość dodaną do inicjatyw krajowych.

Załącznik 3

EQUAL: WSPÓŁPRACA PONADNARODOWA – EUROPEJSKA WSPÓLNOTA PRAKTYK w sprawie reintegracji byłych skazanych

Wielka Brytania i Niemcy przewodzą w pracach tematycznych na rzecz opracowywania i testowania innowacyjnych podejść do reintegracji skazanych.

Problem ten został uznany za istotną kwestię o zasięgu europejskim podczas pierwszej rundy programu EQUAL. W ramach sześciu Umów o Partnerstwie Ponadnarodowym współpracowało ze sobą 26 Partnerstw na rzecz Rozwoju z 12 państw członkowskich. Europejska Grupa Tematyczna ds. Możliwości Zatrudnienia zasugerowała, że warto zająć się tą kwestią w przyszłym programie pracy.

Propozycja ta jest uzasadniona, gdyż temat ten jest jeszcze silniej obecny z drugiej rundzie, która rozpoczęła się w drugiej połowie 2004 r. W drugiej rundzie uczestniczą 52 Partnerstwa na rzecz Rozwoju z 19 krajów, które skupiają się głównie bądź wyłącznie na skazanych. Te Partnerstwa na rzecz Rozwoju współpracują w ramach 14 Umów o Partnerstwie Ponadnarodowym. Co istotne, partnerstwa te obejmują instytucje i/lub władze krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości.

Wielka Brytania i Niemcy zaprosiły do udziału w eksploracji tematu inne kraje. W październiku 2005 r. zorganizowano pierwsze spotkanie w Berlinie. Wzięli w nim udział przedstawiciele Instytucji Zarządzających, krajowych struktur wsparcia i poszczególnych Partnerstw na rzecz Rozwoju z 7 państw członkowskich.

Uczestnicy spotkania wysłuchali wstępnej analizy Umów o Partnerstwie Ponadnarodowym i ustalili tymczasowy program prac i cele na następne 2 lata. Program obejmuje 2 duże wydarzenia w 2006 r. oraz stworzenie w 2007 r. europejskiej platformy mającej na celu utrzymanie wyników po zakończeniu Inicjatywy EQUAL. Siedem krajów zawarło także porozumienia partnerskie, aby zaangażować 12 innych krajów posiadających Partnerstwa na rzecz Rozwoju dotyczące skazanych w opracowywanie i wdrażanie programu pracy.

Wstępna analiza ponadnarodowych programów pracy pozwoliła określić dwa główne zagadnienia, którymi zajmują się Partnerstwa na rzecz Rozwoju:

- Ulepszanie ustaleń dotyczących przechodzenia skazanych z instytucji penitencjarnych do świata pracy, a zwłaszcza kwestia uzyskiwania przez nich odpowiednich umiejętności przydatnych na rynku pracy;
- Angażowanie pracodawców celem otwierania możliwości zatrudnienia.

Na spotkaniu zorganizowanym w styczniu, w którym udział wzięli przedstawiciele Grupy Sterującej i innych krajów, ustalono, że spotkanie dotyczące wymiany odbędzie się w Portugalii. W spotkaniu tym wezmą udział Partnerstwa na rzecz Rozwoju z obu rund programu oraz określone zostaną priorytetowe zagadnienia, którymi zajmie się kolejne Forum Polityczne, jak również najskuteczniejsze sposoby ich prezentowania.

Forum Polityczne zorganizowane zostanie w Wielkiej Brytanii. Organy kształtujące politykę władz z państw członkowskich usłyszą o wnioskach i dobrych praktykach wynikających z Inicjatywy EQUAL i zostaną zaproszone do pomocy przy kontynuowaniu najistotniejszych zmian.

Grupa Sterująca pragnie dopilnować, aby Wspólnota Praktyk EQUAL w Zakresie Sytuacji Byłych Skazanych stanowiła uzupełnienie innych inicjatyw związanych z tą kwestią. W tym celu Grupa

Sterująca wzięła już udział w konferencji dotyczącej zatrudnienia byłych skazanych w Europie (European Offender Employment Forum – EOEf) w Pradze oraz szuka możliwości nawiązania innych kontaktów na rzecz zrównoważonych działań włączania rezultatów programu do głównego nurtu polityki na szczeblu krajowym i europejskim.

Załącznik 4

Pozytywne doświadczenie zdobyte dzięki partnerstwu i zamiar ich wykorzystania przez czeskie Instytucje Zarządzające EFS przy wdrażaniu współpracy ponadnarodowej w programach EFS w okresie 2007-2013

Twinning?

- Twinning był specjalnym instrumentem budowania instytucji, finansowanym w ramach programu PHARE. Jego celem była ukierunkowana współpraca administracyjna pomiędzy państwami członkowskimi i krajami kandydującymi mająca pomóc krajom kandydującym wzmocnić ich zdolności administracyjne i sądownicze potrzebne do wdrażania przepisów wspólnotowych oraz przygotowywania instytucji do rozszerzenia.

Wartość dodana

- Twinning doprowadził do cennego transferu wiedzy, dobrej praktyki, doświadczenia, wiedzy specjalistycznej oraz wniosków wyciągniętych przez państwa członkowskie do krajów kandydujących.

Szczegóły projektów twinningowych

- Projekt taki trwał co najmniej 18 miesięcy.
- Do instytucji z kraju kandydującego, która była beneficjentem, oddelegowywano eksperta jako długoterminowego doradcę przedakcesyjnego, aby na miejscu zarządzał działaniami związanymi z projektem.
- Ustanowiono konkretne cele dla projektów i wymagano ich realizacji.
- Od kraju będącego beneficjentem wymagano zobowiązania się do wdrożenia rezultatów projektu.
- Celem nie było powielanie żadnego konkretnego systemu z jednego czy drugiego państwa członkowskiego, lecz raczej wspieranie wprowadzania dobrej praktyki na poziomie całej UE.

Uczestnicy

- Ministerstwa i inne instytucje państwowe.

Narzędzia

- Seminaria, warsztaty, wizyty studyjne, konferencje, pomoc ad hoc krótko- i długoterminowych ekspertów w formie porad przy przygotowywaniu podręczników i procedur itp.

Możliwe środki wdrażania

- Projekty winny być wybierane w drodze przetargu.
- Projekty winny mieć jasno określone i wymierne rezultaty.
- Projekty winny być starannie monitorowane.
- Wybór partnerów z innych krajów – za pośrednictwem platformy ponadnarodowej lub przy pomocy bazy danych stworzonej / zarządzanej przez Komisję lub państwo członkowskie w pojedynkę bądź w sieci.
- Istota tych projektów powinna wiązać się z zakresem pomocy EFS.

Potencjalni uczestnicy

- Instytucje zaangażowane we wdrażanie EFS – Instytucja Zarządzająca, instytucja pośrednicząca, beneficjent końcowy, organ potwierdzający, organ kontroli,
- Inni – urzędy pracy, regiony, instytucje pozarządowe, partnerzy społeczni, instytucje badawcze.

Możliwe narzędzia

- Seminaria, warsztaty, wizyty studyjne, fora polityczne, konferencje, przydział krótkoterminowych ekspertów itp.

Możliwe tematy

- Problemy napotkane podczas wdrażania EFS – kontrole działań na miejscu, promocja i reklama, ocena, agregacja wskaźników, zaangażowanie partnerów społecznych, wybór i ocena projektów, efektywny przepływ środków finansowych itp.
- Inne zagadnienia związane z EFS lub rynkiem pracy – perspektywa równości płci, integracja społeczna poszczególnych mniejszości, specjalne polityki ALM itp.

Załącznik 5

SPOTKANIA PAŃSTW REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO W RAMACH INICJATYWY EQUAL

Spotkania państw regionu Morza Bałtyckiego w ramach Inicjatywy EQUAL to coroczne spotkania wszystkich urzędników związanych z EQUAL z państw położonych dookoła Morza Bałtyckiego. Spotkania te stanowią kontynuację Skandynawskich Spotkań EFS z okresu inicjatyw Adapt i Employment. Pierwsze spotkanie odbyło się w Sztokholmie w maju 2004 r. z inicjatywy Szwecji, która zaprosiła kolegów z sąsiedzkich państw członkowskich oraz krajów (wówczas) kandydujących, aby omówić bieżące problemy dotyczące Inicjatywy EQUAL. W 2005 r. Spotkanie państw regionu Morza Bałtyckiego odbyło się w Helsinkach w Finlandii. Wszystkie państwa położone wokół Morza Bałtyckiego tj. Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Niemcy, Dania, Szwecja i Finlandia przyjęły zaproszenie i wzięły udział w spotkaniu.

Główną ideą spotkań państw regionu Morza Bałtyckiego jest prowadzenie rozmów bez ustalonego programu, co pozwala uczestnikom na omawianie spraw, które uważają za najistotniejsze z ich punktu widzenia. Po krótkiej części plenarnej, większość pracy wykonywana jest w małych grupach, w których przedstawiciele instytucji zarządzających, płatniczych i audytorskich oraz krajowe struktury wsparcia mają możliwość omówienia różnych kwestii związanych z Inicjatywą EQUAL.

Uczestnicy spotkań państw regionu Morza Bałtyckiego doświadczyli korzyści płynących z tych spotkań. Dzięki zasadzie, że nie ma ustalonego programu, każdy uczestnik może podnieść kwestie, które go interesują i uzyskać natychmiastową informację zwrotną od kolegów. Najważniejszą przyczyną zainicjowania spotkań państw regionu Morza Bałtyckiego była potrzeba wymiany doświadczeń pomiędzy państwami członkowskimi. Oczywiście jest, że większość państw członkowskich stoi wobec tych samych wyzwań. Dzięki uczeniu się na podstawie doświadczeń innych państw członkowskich dane państwo nie musi ponownie odkrywać już znanych rozwiązań ani popełniać tych samych błędów. Dzięki temu spotkania państw regionu Morza Bałtyckiego stanowią platformę dla transferu najlepszych praktyk z jednego państwa członkowskiego do drugiego.

EQUAL to ponadnarodowy program wdrażany we wszystkich państwach członkowskich UE. W tym kontekście Spotkanie państw regionu Morza Bałtyckiego odgrywa ważną rolę jako narzędzie otwartej koordynacji programu pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi. Podczas ostatniego Spotkania państw regionu Morza Bałtyckiego duża część rozmów dotyczyła otwartej koordynacji: harmonogramów, kwestii finansowych, przyszłości współpracy ponadnarodowej itp. w różnych państwach członkowskich. Analogicznie, w 2004 r. w Sztokholmie uczestnicy dyskutowali o sprawach dotyczących rozpoczęcia drugiej rundy.

Oprócz uczestniczenia w Spotkaniach państw regionu Morza Bałtyckiego w ramach Inicjatywy EQUAL, skandynawscy urzędnicy zajmujący się Celem 3 EFS zbierają się co roku, aby omawiać podobne kwestie w programie Celu 3. Obydwa te spotkania dowodzą, że istnieje duże zapotrzebowanie na współpracę ponadnarodową oraz na wymianę informacji i transfer dobrych praktyk z jednego państwa członkowskiego do drugiego, zarówno obecnie, jak i w kolejnym okresie realizacji programu.

Załącznik 6

GRUPA ROBOCZA DS. PONADNARODOWOŚCI W RAMACH EQUAL

Inicjatywa EQUAL polega przede wszystkim na procesie dzielenia się informacjami i uczenia się od siebie nawzajem. Mając to na uwadze oraz ze względu na potrzebę koordynacji, grupa państw członkowskich przy wsparciu Komisji utworzyła grupę roboczą ds. ponadnarodowości, która ma na celu poprawę ogólnej jakości i wpływu współpracy ponadnarodowej we wdrażaniu Inicjatywy EQUAL.

Pozytywnym rezultatem pracy tej grupy jest większa spójność i lepsza współpraca w zatwierdzaniu Umów o Partnerstwie Ponadnarodowym, zwłaszcza podczas drugiej rundy Inicjatywy EQUAL. Grupa jest:

- forum dla refleksji i dyskusji o planowaniu i wdrażaniu kwestii związanych z ponadnarodowym wymiarem Inicjatywy EQUAL, skupiające się na współpracy pomiędzy Partnerstwami na rzecz Rozwoju i Krajowymi Strukturami Wsparcia,
- punktem odniesienia dla Krajowych Struktur Wsparcia i Partnerstw na rzecz Rozwoju, do którego kierowane są pytania natury praktycznej i ogólnej.

W tym celu grupa robocza:

- określiła główne problemy we współpracy ponadnarodowej, jak również doświadczenia najlepszych praktyk;
- poprawiła przewodnik sporządzony dla potrzeb pierwszej rundy oraz opracowała Podręcznik dla Instytucji Zarządzających i Krajowych Struktur Wsparcia (Handbook for Managing Authorities and National Support Structures),
- zebrała, przejrzała i oceniła dokumenty i inne materiały robocze opracowane wcześniej przez Krajowe Struktury Wsparcia (umowy o współpracy ponadnarodowej, raporty z projektów, sprawozdania oceniające itp.), które zostały wykorzystane w tym przewodniku;
- zorganizowała seminarium poświęcone współpracy ponadnarodowej, które odbyło się w Barcelonie w dniach 4 i 5 marca 2004 r.,
- zapewniła szkolenia i usługi doradcze w zakresie kwestii ponadnarodowych, aby umożliwić nowym państwom członkowskim (i nowemu personelowi w „starych” państwach członkowskich) ogólne zrozumienie i docenienie współpracy ponadnarodowej w ramach Inicjatywy EQUAL,
- stworzyła sieć ponadnarodowych koordynatorów (Instytucji Zarządzających i Krajowych Struktur Wsparcia), aby podnieść jakość współpracy ponadnarodowej w drugiej rundzie.

Grupa robocza ds. ponadnarodowości skupia ekspertów z kilku państw członkowskich (są to Austria, Finlandia, Francja, Hiszpania, Niemcy, Polska, Portugalia, Szwecja, Wielka Brytania i Włochy) oraz przedstawiciele Komisji Europejskiej z Dyrektoriatu Generalnego ds. Zatrudnienia, Spraw Socjalnych i Równości Szans (Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Jednostka B4).